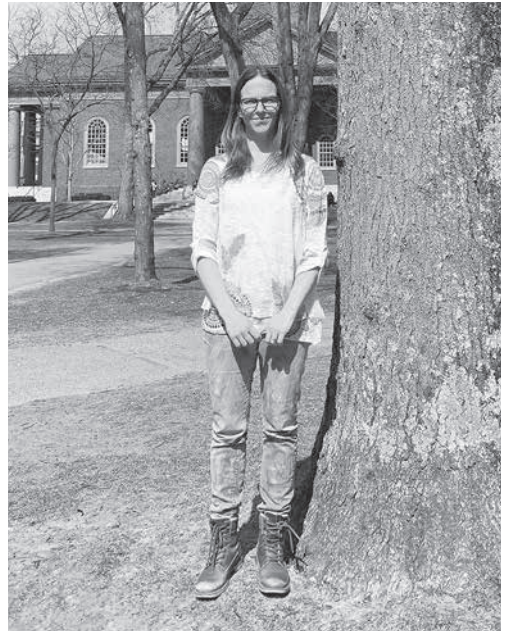

Mervi Kaukko, professori Tampereen yliopistosta

Mervi Kaukko on monikulttuurisuuskasvatuksen professori Tampereen yliopistossa sekä kesään 2023 saakka Fulbright senior scholar Harvardin yliopistossa Yhdysvalloissa. Hän tarkastelee tutkimuksissaan pakolaisuuteen ja maahanmuuttoon liittyviä kysymyksiä erityisesti osallistavien ja taidepohjaisten tutkimusmenetelmien avulla. Hänen yleisimpiä kiinnostuksen kohteitansa ovat käytäntöteoriat, tutkimusetiikka ja kasvatuksen maailmaa muuttava vaikutus. Lue lisää: <https://www.tuni.fi/fi/mervi-kaukko>.

Mitä kuuluu? Millainen päivä sinulla on tänään ollut?

Mervi Kaukko: Kiitos kysymästä, minulle kuuluu hyvää. Tänään on ollut hyvä päivä. Aamut ovat aina yhtä kaoottisia, kun huolehdimme, että neljä lastamme ehtivät ajoissa (kello 7.45!) kouluun täällä Maldenissa, Bostonin esikaupunkialueella. Työhuoneessani Harvardissa on rauhallisempaa. Tänään tapasimme ruotsalaisen kollegan kanssa Zoomissa ja kirjoitimme yhteenvetolukua toimittamaamme kirjaan. Pähkäilimme, miten puhua Charles Darwinista, John Deweystä, Hanna Arendtista, Greta Thunbergista, sodasta, rauhasta ja ilmastosta niin, että sanamäärä ei ylity ja lukija pysyy kärryillä. Iltapäivällä menen työkavereiden ja mieheni kanssa kuuntelemaan Euroopan parlamentin puhemies Roberta Metsolaa

Mervi Kaukko, <https://orcid.org/0000-0001-8233-1302>
(Kuva: Michelle Nicholassen, Harvard University)

ja Valko-Venäjän oppositiojohtaja Svjatlana Tsihanouskajaa Harvardin Kennedy Schooliin. Kennedy Schoolin tapahtumat eivät yleensä liity tutkimukseeni, mutta ne ovat mielenkiintoisia. Pari viikkoa sitten siellä oli elokuva ja keskustelutilaisuus Disneyn eettisistä ongelmista, ja Disney-perheen jäsen, Abigail Disney, oli avaamassa konsernin historiaa. Tästä päivästä tekee hyvän myös se, että on perjantai.

Miten päädyit tutkijaksi?

Mervi Kaukko: Opiskelin opettajaksi Oulun yliopiston Interkulttuurisessa opettajankoulutuksessa (ITE). Se oli loistava paikka nuorille idealisteille, jotka eivät tienneet mitä halusivat tehdä mutta joille maailman parantaminen kasvatuksen keinoin kuulosti varteenotettava vaihtoehdolta. Valmistumisen jälkeen olin muutaman vuoden opettajana ja palasin Oulun ITE-ohjelmaan tekemään väitöskirjaa sekä opettamaan. Väitöskirjani, Oulun vastaanottokeskuksessa yksin maahan tulleiden tyttöjen kanssa tehty toimintatutkimus, keskittyi lasten osallisuuden turvapaikkaprosessin aikana. Työ valmistui marraskuussa 2015, jolloin turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi Suomessa nopeasti. Tämä ajallinen yhteys tarkoitti sitä, että tutkimukseni oli yhtä aikaa erittäin ajankohtainen ja saman tien vanhentunut. Kysymykset turvapaikanhakijalasten vastaanotosta, hyvinvoinnista ja koulutuksesta eivät kuitenkaan olleet menettäneet merkitystään, ja jatkoin näiden asioiden tutkimista Post doc poolin apurahalla Monashin yliopistossa Australiassa. Keskityin siellä muun muassa pakolaislasten onnistumisen kokemuksiin koulussa ja turvapaikanhakijanuorten yliopisto-opintoihin. Tällä tiellä ja sen sivupoluilla olen edelleen.

Mikä on parasta työssäsi?

Mervi Kaukko: Tutkimus, opetus ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen sopivassa suhteessa. Mukavat ihmiset. Mahdollisuus tehdä työtä, joka on kiinnostavaa, vaihtelevaa ja sopivasti haastavaa. Yksin ja yhdessä tekemisen vaihtelu. Uusien tutkijoiden tukeminen ja kokeneilta oppiminen.

Ketkä ovat olleet keskeisiä henkilöitä urapolullasi?

Mervi Kaukko: Tutkijaurani alussa Oulussa tärkeitä tukijoita olivat etenkin opettajani ja ohjaajani Maria Järvelä ja Rauni Räsänen sekä veteraanilehtori Gordon Roberts. Maria,

Rauni ja Gordon opettivat minua myös perusopinnoissani ITE-koulutuksen aikana. Heidän esimerkinsä opettajina asetti riman korkealle, kun aloin itse opettaa yliopistoissa.

Kolme vuotta Australiassa toivat elämäni paljon uusia kollegoita ja ystäviä. Jane Wilkinsonin kanssa pohdimme muun muassa kasvatuksen käytäntöjen ja pakolaisuuden linkittyviä sekä feminisimiä. Stephen Kemmis syvensi ymmärrystäni käytäntöteorioista ja toimintatutkimuksesta. Stephen myös opetti, että akateemisella uralla pitää ensin meritoitua itse ja tietyn pisteen jälkeen voi keskittyä auttamaan ympärillä olevia nuorempia tutkijoita meritoitumisessa. Olen tästä samaa mieltä. Kristin Reimer on opettanut minulle tutkimuksen yleistajuistamista muun muassa podcastien avulla. Nyt täällä Harvardissa teen töitä Sarah Dryden-Petersonin kanssa. Hänen puoleensa käännyn varsinkin pakolaisuuteen ja pakolaiskasvatukseen liittyvissä asioissa.

Tampereen työyhteisöön sekä nykyisiin ja menneisiin projekteihini liittyy lukemattomia tärkeitä ihmisiä. On ehkä epäreilua mainita jotkut mainitsematta kaikkia, mutta mainitsen kuitenkin Hannu L. T. Heikkisen, Tomi Kiilakosken, Petri Salon, Rauno Huttusen ja Reetta Niemen, joiden kanssa olen tehnyt toimintatutkimukseen ja käytäntöteorioihin liittyvää yhteistyötä. Tästä yhteistyöstä ilmestyy syksyllä suomenkielinen kirja Toimintatutkimus - käytännön opas Vastapainon kustantamana. Mainitsen myös Marja Tiilikaisen Siirtolaisuusinstituutista, koska hän on tukenut minua projektihallintaan liittyvissä vaikeissa asioissa kansainvälisessä NordForsk-hankkeessamme. Kaikista tärkein urapolkuani tukenut yksittäinen ihminen on kuitenkin mieheni Arto Kaukko, joka on hoitanut leijonanosan lapsiperheen arjesta ja lähtenyt innolla mukaan aina uusiin paikkoihin, kun työni on niin vaatinut.

Pohditko koskaan mitään muita ammatteja?

Mervi Kaukko: Perimätiedon mukaan halusin työskennellä uimahallissa lapsenpesijä-

nä. Tähän sain idean uimahallikäynneillä äitini ja veljeni kanssa. Minusta vaikutti, että äidit tarvitsivat apua saippuaisten ja karkailevien lasten kanssa. Vähän vakavammin harkitsin monenlaisia kieliin ja kulttuuriin liittyviä opintoja. Hain ja pääsin opiskelemaan englantilaisen filologian ja saamelaisen kulttuurin koulutusohjelmiin Oulun yliopistossa. Hain, koska pääsykoekirjat olivat kiinnostavia, mutta en ajatellut asiaa paljon pääsykokeita pidemmälle. Eniten alana kiinnosti kasvatustiede, ja onneksi pääsin opiskelemaan myös sitä.

Mitkä ovat tutkimuksellisia ilmiöitä, jotka kiinnostavat sinua tällä hetkellä eniten?

Mervi Kaukko: Monet ilmiöt kiinnostavat. Tällä hetkellä keskityn eniten pakotettuun muuttoliikkeeseen ja sen vaikutukseen ihmisten elämässä, hyvinvoinnissa ja koulutuksessa sen eri tasoilla. Haluan ymmärtää, miten koulut Suomessa ja muualla voisivat ottaa paremmin huomioon pakolaistaustaisten lasten ja nuorten tarpeet ja hyödyntää heidän resurssinsa. Haluan myös ymmärtää, miten esimerkiksi EU:n tukemien pakolaiskasvatushankkeiden tavoitteet toteutuvat käytännössä ja miten tukea voisi kanavoida paremmin. Yleisemmin minua kiinnostaa se, miten kasvatus voi edistää hyvää elämää elämisen arvoisessa maailmassa ja miten kasvatusta voi ymmärtää käytäntöteoreettisista näkökulmista.

Mitkä ovat vahvuutesi tutkijan työssä? Entä kehityskohteesi?

Mervi Kaukko: Vahvuuteni on, että innostun helposti uusista asioista, lähden mukaan kiinnostaviin projekteihin ja syvennyn niihin. Se on myös heikkouteni, koska aika ei riitä kaikkeen.

Mitä odotat eniten tulevaisuudelta?

Mervi Kaukko: Olen ollut Harvardissa nyt kahdeksan kuukautta. Odotan antoisaa loppu-

kautta ja kiinnostavia keskusteluja. Odotan myös paluuta Tampereelle kesällä 2023. Aloitamme syksyllä Koneen säätiön rahoittaman hankkeen suomalaisen pakolaiskasvatuksen teoriasta ja käytännöistä. Odotan sitä, koska aihe on tärkeä ja tutkimustiimimme (Maria Petäjäniemi, Raisa Harju-Autti, Nick Haswell, Jenni Alisaari, Leena Maria Heikkola ja Sanna Mustonen) on loistava. Saimme kokoon joukon, jossa yhdistyy tietämys pakolaisuudesta, kasvatuksesta, kielestä ja kulttuurista sekä into ymmärtää ja kehittää koulutuksen käytäntöjä tasavertaisempaan suuntaan. Ohjaan myös hurjan kiinnostavia väitöskirjoja ja odotan innolla näkeväni, mitä niistä tulee. Työn ulkopuolella odotan Tampereella olevan koirani jälleennäkemistä. Odotan myös mukavana jatkuvaa arkea. Perheessämme on 10-, 12-, 14- ja 16-vuotiaat lapset. Toivon, että he löytävät paikkansa maailmassa ja elävät heille sopivaa elämää.

Jatka lauseita:

Tänään aion ... auttaa lasta viimeistelemään yhteishakulomakkeet lukioon.

Harrastukseni ovat ... kestävyysurheilu, yleensä juoksu teillä tai poluilla tai mahdollisuuksien salliessa hiihto. Tähän liittyen suuri haaveeni toteutuu muutaman viikon päästä, kun juoksen Boston maratonin. Bostonin maratonista tuli 1960-luvulla naisurheilijoiden kapinakenttä. Maratonien ei tuolloin katsottu olevan soveliaita heikoille naisille, joten naiset juoksivat Bostonissa ensin ilman lupaa, miehiksi pukeutuneina. Minusta on mukava juosta näiden uranuurtajien reitillä.

Haluaisin joskus vielä oppia ... soittamaan viulua. Otin lapsen kanssa soittotunteja Australiassa asuessamme, mutta en pysynyt lapsen perässä, joten luovutin.

Salaisia taitojani ovat ... se, että osaan neuloa ja lukea yhtä aikaa.

Professori Tero Järvisen numerossa 1/23 esittämä kysymys: Minkälaisia terveisiä haluaisit lähettää nuorille, jotka suunnittelevat ammattimaista tutkijanuraa?

Mervi Kaukko: Kiva, että tutkijan ammatti kiinnostaa! Tutkijoiksi tarvitaan monenlaisia ihmisiä erilaisista taustoista. Jos seuraava askeleesi on väitöskirja, kannattaa käyttää aikaa sinua kiinnostavan aiheen valintaan ja sinulle sopivan ohjaajan etsintään. Väitöskirjan tekeminen on työlästä, mutta jos aihe, ohjaus ja resurssit ovat kunnossa, se voi olla myös työurasi mukavinta aikaa.

Mitä haluat kysyä seuraavalta haastateltavalta?

Mervi Kaukko: Mitä hyvä elämä ja elämisen arvoinen maailma tarkoittavat sinulle?

Kasvatustieteen päivät 23-24.11.2023 Åbo Akademi, Vaasa

Teeman **Koulutus ja tutkimus yhteiskunnassa – yhteiskunta koulutuksessa ja tutkimuksessa** yhteydessä haluamme korostaa erityisesti hyvinvointia, toivoa, koulutusta ja osallisuutta. Haluamme herättää keskustelua tutkimuksen roolista yhteiskunnassa sekä siitä, miten tutkimus palvelee opetuskäytäntöjä ja yhteiskunnallista hyötyä. Näin konferenssin teema linkittyy kolmeen, osittain päällekkäiseen, ajankohtaiseen keskusteluun tutkimuksen ja koulutuksen hyödyllisyydestä, nyky-yhteiskunnan hyvinvointiin liittyvistä epävarmuuksista ja haasteista sekä tieteellisen tiedon legitimitetistä.

Esiseminaarien, teemaryhmien ja symposium-ehdotusten jättöaika on 11.4.- 15.5.2023.

Lisätietoja tapahtumasta:

www.abo.fi/fi/kasvatustieteen-paivat-2023

Kysymykset ja tiedustelut:
kt-paivat2023@abo.fi

 KT2023Vaasa

 Kasvatustieteen päivät 2023 Vaasassa